

Volodymyr Kuchynskyi
*Doctor of Economic Sciences, Docent,
Head of the Department of Business Economics
and International Economic Relations
National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6058-3709>*

Кучинський В.А.
*доктор економічних наук, доцент,
завідувач кафедри економіки бізнесу
і міжнародних економічних відносин
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6058-3709>*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-576-1-14>

**THE IMPACT OF BUSINESS PROCESS DIGITALIZATION
ON ENTERPRISE COMPETITIVENESS
IN THE CONTEXT OF THE DIGITAL ECONOMY**

**ВПЛИВ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ
НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ
В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ**

Стрімкий розвиток цифрових технологій, трансформація глобального економічного середовища та зміщення акцентів у веденні бізнесу обумовлюють необхідність перегляду традиційних підходів до організації та управління підприємствами. В умовах цифрової економіки діджиталізація бізнес-процесів перетворюється з опціонального інструменту на ключовий фактор забезпечення стійкого функціонування та зростання конкурентоспроможності підприємств. Застосування цифрових рішень дозволяє оптимізувати операційну діяльність, підвищити продуктивність, зменшити транзакційні витрати, посилити клієнтоорієнтованість, розширити канали збуту та адаптувати бізнес до нових викликів [1, с. 59].

Конкуренція в цифровому середовищі набуває нових форм: перевагу отримують не лише підприємства з кращими матеріальними ресурсами, а ті, що здатні швидко інтегрувати інновації, забезпечити гнучкість бізнес-моделі та оперативно реагувати на зміни ринку. У цьому контексті діджиталізація бізнес-процесів стає джерелом стратегічної переваги, що забезпечує підвищення конкурентоспроможності як на національному, так і на міжнародному рівнях. Особливої ваги це питання набуває для вітчизняних підприємств, які функціонують в умовах посилення

глобальної конкуренції та потребують ефективних механізмів трансформації своєї діяльності [2, с. 278–280].

Таким чином, дослідження впливу діджиталізації бізнес-процесів на конкурентоспроможність підприємств є важливим з огляду на необхідність розробки дієвих управлінських рішень, спрямованих на зміцнення позицій підприємств у цифровій економіці та забезпечення їх довгострокового розвитку.

Сучасне середовище функціонування підприємств характеризується високим рівнем динамізму, глобалізації, технологічних трансформацій і посиленням конкуренції як на внутрішніх, так і на міжнародних ринках. Ці тенденції зумовлюють необхідність постійного вдосконалення механізмів управління, адаптації до зовнішніх впливів і пошуку нових джерел конкурентних переваг. Підприємства сьогодні діють у контексті цифрової економіки, де ключову роль відіграють інформаційні технології, цифрові платформи, великі дані, штучний інтелект, автоматизація та інші інструменти діджиталізації [3, с. 108–109].

Серед основних викликів, з якими стикаються підприємства, варто виділити зростаючу турбулентність ринкового середовища, нестабільність фінансових ринків, політичну та регуляторну невизначеність, ресурсні обмеження, а також необхідність відповідати вимогам сталого розвитку. Окремо слід зазначити дефіцит висококваліфікованих кадрів, зростання очікувань споживачів, скорочення життєвого циклу продукції та активну конкуренцію з боку цифрових платформ і технологічних стартапів. У таких умовах традиційні моделі ведення бізнесу втрачають ефективність, що спонукає підприємства до глибокої трансформації [4].

Водночас сучасне середовище відкриває низку можливостей. Серед них – розширення ринків збуту через електронну комерцію, формування нових каналів комунікації з клієнтами, впровадження інноваційних бізнес-моделей, цифрова автоматизація виробничих та управлінських процесів, а також використання даних для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Діджиталізація дозволяє підприємствам підвищувати ефективність, скорочувати витрати, покращувати якість продукції та послуг, посилювати клієнтоорієнтованість і гнучкість у реагуванні на зміни [2, с. 283–287].

На конкурентоспроможність підприємств впливає комплекс зовнішніх і внутрішніх чинників. До зовнішніх належать економічні умови, конкурентне середовище, законодавче регулювання, технологічні зміни, соціальні та екологічні вимоги. Внутрішні чинники охоплюють рівень цифрової зрілості підприємства, якість управління, інноваційний потенціал, структуру витрат, кадрове забезпечення, організаційну культуру та здатність до змін. Перелічені чинники формують стратегічні орієнтири розвитку підприємства та визначають його здатність досягати стійкої конкурентної переваги в умовах цифрової трансформації економіки [4].

В сучасних умовах, задля забезпечення конкурентоспроможності та сталого розвитку на ринку, компанії повинні формувати нові підходи до управління, які враховують глобальні тенденції і націлені на використання цифрових технологій, впровадження інновації та інвестування в розвиток людського капіталу.

Конкурентоспроможність підприємства в умовах цифрової економіки – це здатність підприємства формувати конкурентні переваги на ринку завдяки інтеграції цифрових технологій в бізнес-процеси, що забезпечує ефективність функціонування, адаптивність до змін зовнішнього середовища, підвищення продуктивності, інноваційності, клієнтоорієнтованості та швидкості реагування на ринкові виклики [2; 4].

Конкурентні переваги підприємств, що впровадили цифрові технології, представлені в табл. 1 [2, с. 283–287].

Таблиця 1

**Конкурентні переваги підприємств,
що впровадили цифрові технології**

Напрямок впливу	Конкурентна перевага
Операційна ефективність	Оптимізація витрат, прискорення виробничих і логістичних процесів
Якість продукції/послуг	Покращення якості через автоматизацію контролю та зменшення помилок
Гнучкість бізнес-процесів	Швидка адаптація до змін ринку та індивідуалізація продуктів
Клієнтоорієнтованість	Використання CRM-систем, персоналізація обслуговування, аналітика клієнтських даних
Інноваційність	Можливість впровадження нових продуктів і бізнес-моделей завдяки цифровим інструментам
Доступ до ринків	Розширення каналів збуту, вихід на глобальні онлайн-платформи
Прийняття рішень	Використання аналітики великих даних (Big Data) для стратегічного та оперативного управління
Кібербезпека та довіра	Підвищення захищеності даних і зміцнення репутації через відповідність цифровим стандартам
Швидкість інноваційного циклу	Скорочення часу виходу нових продуктів на ринок

Діджиталізація бізнес-процесів підприємства справляє багатогранний економічний ефект, що проявляється як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі. Застосування цифрових технологій сприяє підвищенню операційної ефективності за рахунок автоматизації рутинних функцій, оптимізації використання ресурсів, скорочення витрат на виробництво, логістику та обслуговування клієнтів. Ці зміни забезпечують зростання продуктивності праці, зменшення помилок у процесах та прискорення циклу постачання [5, с. 43].

Суттєвим економічним ефектом є підвищення адаптивності підприємства до ринкових змін. Завдяки цифровим інструментам прийняття управлінських рішень стає більш обґрунтованим та оперативним, що дозволяє ефективно реагувати на виклики зовнішнього середовища, зокрема зміни попиту, цінових коливань чи дій конкурентів. Використання аналітики даних сприяє глибшому розумінню поведінки споживачів і формуванню персоналізованих пропозицій, що стимулює зростання доходів [6, с. 92].

Крім того, цифрова трансформація відкриває нові джерела доданої вартості через розвиток цифрових каналів збуту, створення інноваційних продуктів і сервісів, вихід на глобальні ринки. Діджиталізація сприяє зростанню капіталізації підприємства, покращенню його інвестиційної привабливості та зміцненню позицій на ринку. У сукупності ці ефекти формують основу довгострокової конкурентоспроможності підприємства в умовах цифрової економіки [6, с. 96].

Узагальнюючи викладене, варто підкреслити, що в умовах цифрової трансформації економіки діджиталізація бізнес-процесів виступає не лише засобом модернізації підприємницької діяльності, а й стратегічним інструментом підвищення конкурентоспроможності. Сучасне ринкове середовище вимагає від підприємств оперативного реагування на зовнішні виклики, гнучкості управлінських моделей та здатності до впровадження інновацій. Інтеграція цифрових технологій у внутрішні процеси дозволяє суттєво знизити витрати, підвищити ефективність, забезпечити персоналізовану взаємодію з клієнтами та швидко адаптуватися до змін кон'юнктури [2; 4; 6].

Водночас успішна діджиталізація передбачає не лише наявність відповідної технічної бази, а й високий рівень управлінської зрілості, інвестиції в людський капітал, аналітичні компетенції та стратегічне бачення розвитку. Підприємства, які здатні використовувати переваги цифрових технологій у повному обсязі, формують стійку конкурентну позицію як на національному, так і на міжнародному рівнях [5, с. 113].

Цифрова трансформація бізнес-процесів є ключовою умовою формування довгострокової конкурентоспроможності підприємств, що зумовлює доцільність подальших наукових досліджень у цьому напрямі та розробки ефективних управлінських рішень з урахуванням цифрових трендів глобальної економіки.

Література:

1. Сарай Н.І., Григорук А.А., Литвин Л.М. Формування конкурентних переваг підприємства на міжнародному ринку. *Трансформаційна економіка*. 2024. № 1 (06). С. 58–62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2024-6-11>
2. Шевченко Л.С. Конкурентоспроможність бізнесу (підприємства) : навч. посіб. у питаннях і відповідях. Харків : Право, 2022. 312 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/Shevchenko_Konkur.pdf

3. Сусліков С.В., Кучинська О.М. Система діджиталізації: поняття і структура. *Енерго-збереження. Енергетика. Енергоаудит*. 2025. № 1 (204). С. 107–120. DOI: [https://doi.org/ 10.20998/2313-8890.2025.01.09](https://doi.org/10.20998/2313-8890.2025.01.09)

4. Самофалова М.О. Конкурентоспроможність підприємства та фактори, що її формують. *Вісник Університету «Україна» (серія «Економіка, менеджмент, маркетинг»)*. 2024. № 10 (37). DOI: <https://doi.org/10.36994/2707-4110-2024-10-37-11>

5. Вознюк Є.О. Діджиталізація бізнес-процесів як основа цифрової економіки. *Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки)*. 2024. № 6. С. 40–47. DOI: <https://doi.org/10.20998/2519-4461.2024.6.40>

6. Мехович С.А., Кучинський В. А., Кузьминський А.М. Теоретико-практичні підходи до побудови системи управління трансформацією бізнесу під впливом процесів діджиталізації. *Енергозбереження. Енергетика. Енергоаудит*. 2024. № 10 (201). С. 78–98. DOI: [https://doi.org/ 10.20998/2313-8890.2024.10.07](https://doi.org/10.20998/2313-8890.2024.10.07)